

12. 9. 2011

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Novela zákona o znalcích - porovnání právní úpravy ČR versus SR

Předložená novela ministra Pospíšila je vedena snahou určitě o dobrý krok směrem ke zpřehlednění a zpřísnění podmínek pro výkon znalecké činnosti, která nepochybně potřebuje jisté úpravy zejména s ohledem na stáří zákona, který byl napsán před 44 lety, ale její provedení se zdá dost nešťastné, a to i s ohledem na některá ustanovení, která zůstala bez větších změn a dle názorů odborné znalecké obce je lze považovat za stejně palčivé jako zavedení postihů, které jsou touto novelou upraveny.

Panují obavy i s ohledem na aktuální vývoj na české politické scéně, že nový zákon sice bude opětovně připraven, nicméně nedojde k jeho schválení, jak tomu již bylo za předchozích vlád a takto připravená a předložená novela, bude pouze trestat, nicméně neumožní (nezpřehlední) jmenování nových znalců.

Domnívám se, že předkladatel této novely se mohl zaměřit raději na sepsání zcela nového zákona, než na předkládání polovičaté novely. Pro inspiraci není potřeba chodit ani tak daleko, stačí se inspirovat například zákonem, který byl schválen v roce 2004 na Slovensku. Tento zákon platící na Slovensku od roku 2004 lze považovat za moderní a v současnosti plně splňující požadavky na výkon znalecké činnosti v rámci Evropského prostoru.

Níže je pak uvedeno několik klíčových oblastí, které buď předložená novela zcela ignoruje, upravuje nebo se nově zavádí a je provedeno jejich srovnání se zákonem platným na Slovensku.

Jmenování

V porovnání s předkládanou novelou zákona č. [36/1967](#) Sb. o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „novela“), která vůbec nemění jmenování znalců pro jednotlivé obory, v § 3 odst. 1 uvádí: „Znalce jmenuje pro jednotlivé obory ministr spravedlnosti nebo předseda krajského soudu...“, platí na Slovensku moderní ustanovení § 5 zákona 382/2004 o znalcoch, tlmočnících a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (dále jen „zákon č. 382/2004“), říkájící: „Ministerstvo zapíše do seznamu do 60 dnů od doručení písemné žádosti o zápis fyzickou osobu, která je způsobilá k právním úkonům, bezúhonná, získala příslušné vzdělání, skončila osobitě vzdělání, vykonávala praxi v oboru nejméně 7 let, složila zkoušku z příslušného oboru, odvětví, úspěšně skončila speciální studium, má materiální vybavení, nebyla v posledních 3 letech vyškrtuta ze seznamu a složila slib“. Obdobně tomu je i u právnických osob. Předkládaná novela bohužel opět neřeší prostředí, které při vydávání znaleckých oprávnění panuje a kde je jmenování resp. nejmenování potenciálních znalců a znaleckých ústavů netransparentní a vyvolává pochybnosti, kdo se může znalcem/znaleckým ústavem stát a zda se tak děje jen dle skutečné

potřeby.

Znalecký deník a Znalecký posudek

Obdobně jako u podmínek jmenování jsou nedostatečně dotaženy i další paragrafy, novela sice v § 15 upravuje, že deník, který si znalci vedou, je možné vést v listinné nebo elektronické podobě, ale již do detailu neřeší co má takový deník obsahovat (požaduje pouze předmět, objednatel, výše odměny, a den proplacení). Na druhé straně v zákonu č. 382/2004 je v § 14 jasně zakotvené, co musí znalecký deník obsahovat jako např. pořadové číslo úkonu v kalendářním roku, zadavatel, datum vyžádání, datum vykonání, účel a předmět, objekt úkonu, výše honoráře. Dále předložená novela zcela postrádá, jakékoliv ustanovení ve vztahu k obsahovému vymezení znaleckého posudku, v porovnání se zákonem 382/2004, kde je toto upraveno v § 17 v odst. 1 a násl. V současnosti u nás platí jediná metodická pomůcka (příručka) sestavená ČNB pro účely veřejných nabídek, která bohužel není nikterak závazná.

Odměňování a náhrada nákladů

Co se týče odměňování a náhrady nákladů, je patrné, že česká novela se v § 17 značně inspirovala slovenským zákonem, i když v podstatných bodech ji již bohužel nekopíruje. V případě předložené novely je zakotveno, že znalci náleží za vykonání znaleckého úkonu odměna, která se řídí dle prováděcího předpisu. V zákonu č. 382/2004 platícím na Slovenku se v § 3 uvádí: „Znalec se může dohodnout se zadavatelem na smluvní odměně, jestli se nedohodnou, náleží mu tarifní odměna“. Tato formulace tedy nevyklučuje možnost, že by znalec resp. znalecký ústav pracoval v soudních řízeních za obvyklé sazby účtované v rámci běžných obchodních vztahů, což se jistě jeví jako transparentnější (férové) i s ohledem na náročnost, se kterou se znalci setkávají při práci pro soudy a zároveň sazby, které si můžou dle prováděcí vyhlášky účtovat. Takováto formulace v předkládané novele by jistě odstranila „odpor“ znalců k práci pro české soudy a zároveň i zkvalitnila jejich práci.

Dále předložená novela zcela opomíjí situace, kde je znalec povinen vykonat úkon prioritně nebo jeho vykonání bude za mimořádně obtížných okolností. V rámci již zmiňovaného zákona č. 382/2004 je možné přiznanou tarifní odměnu v těchto případech i zvýšit.

Pozastavení a zánik práva vykonávat znaleckou činnost

Navrhovaná novela zákona č. [36/1967](#) Sb., o znalcích a tlumočnících byla dle vyjádření ministra spravedlnosti tvořena převážně v duchu zpřísnění podmínek výkonu znalecké činnosti, podobně jako celé novele, tak i ustanovením § 20, 20a a 20c a násl. se dá vytýkat jejich neúplnost a nejednoznačnost, zejména pak s ohledem na případné sankce. V § 20 a násl. dochází k definování podmínek, za kterých může dojít k zániku či pozastavení činnosti výkonu. K pozastavení může dojít z rozhodnutí předsedu krajského soudu nebo MS a to tehdy, bylo-li vůči znalci zahájeno řízení o způsobilosti znalce k právním úkonům, zahájeno trestní řízení nebo má na základě pravomocného rozhodnutí nastoupit k trestu odnětí svobody. K zániku dochází smrtí, prohlášením za mrtvého, zbavením způsobilosti k právním úkonům, pravomocným odsouzením za úmyslný trestný čin, pravomocným uložením sankce vyškrtnutí ze seznamu, na základě vlastní žádosti. Dle zákona č. 382/2004 dochází k vyškrtnutí ze seznamu znalců na základě vlastní žádosti, při nevzniknutí pojištění za škodu při výkonu činnosti do 3 měsíců od jmenování, výkon činnosti bez pojištění, při ukončení činnosti v oboru pro který byl jmenován, na základě udělení sankce vyškrtnutí, nevyhovění požadavku na odbornou způsobilost (systém celoživotního vzdělávání), nebo když znalec více než půl roku nevykonává znaleckou činnost ze zdravotních důvodů.

Přestupky a sankce

Za přestupek se dle předložené novely bude nově považovat takové jednání, kdy dochází k výkonu činnosti v rozporu s § 8 (vykonání řádné činnosti ve stanovené lhůtě a v daném oboru), § 10 (výkon činnosti znalce osobně či ve spolupráci s konzultanty), § 10a (porušení mlčenlivosti), § 11 (podání znaleckého posudku ve věci, kde byl vyloučen), §12 (odmítnutí poskytnutí posudku orgánu veřejné moci), § 13 (opakovaně nepodepíše, nebo nepřipojí otisk pečeti na písemný znalecký posudek), § 15 (nevedení řádného znaleckého deníku), § 17 odst. 3 (nesprávné vyúčtování odměny), § 20 odst. 4 (výkon činnosti v případě jejího pozastavení). Výše pokut se liší v závislosti na závažnosti přestupku, a to od 50 až 200 tis. Kč (u znaleckého ústavu až do 400 tis. Kč), další sankcí může být i vyškrtnutí ze seznamu znalců/znaleckých ústavů. V zákoně č. 382/2004 se považuje za přestupek neoprávněné vydávání se za znalce, porušení povinností dle § 8 (neodevzdání průkazu znalce do 15 dní od vyškrtnutí ze seznamu) a porušení § 13 (povinnost mlčenlivosti). Maximální výše pokuty činí 40.000 Sk (cca 1.327 EUR). V případě správního deliktu může být uložena pokuta do 50.000 Sk (cca 1.659 EUR) u fyzické osoby, a až do výše 1.000.000 Sk (33.193 EUR) u právnické osoby.

Závěr

Výše prezentované srovnání předkládané novely a platného znění slovenského zákona č. 382/2004 mělo za účel poukázat na rozdíly resp. nedostatky předkládané novely, která se v současnosti nachází ve druhém čtení. Domnívám se, že předložená novela bude jen dalším pokusem o regulaci činnosti znalecké obce bez adekvátní liberalizace přístupu mladší a dnes již i zkušené generace, která se po 22 letech od „něžné“ revoluce v české kotlině zformovala a nadále zůstane „spolkem privilegovaných“. Výsledkem předložené novely tak bude pouze zavedení biče na všechny stávající znalce, který legálně umožní proškrtání jejich současného stavu bez adekvátních podmínek pro jmenování nových znalců.

Ing. Matěj Maršala

konzultant společnosti NSG Morison znalecký ústav s.r.o.

[NSG Morison znalecký ústav s.r.o.](#)

Jakubská 647/2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 800 930

Fax: +420 224 810 360

e-mail: znaleckyustav@nsgmorison.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Evropská unie mění pravidla plateb: více odpovědnosti, intenzivnější zpracování dat, více kontrol](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Odpovědnost zaměstnavatele a zaměstnance v souvislosti s využitím umělé inteligence](#)
- [Nový návrh zákona o platformové práci - 2. díl: Redefinice závislé práce](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [JIŘÍ HARNACH - VEŘEJNÉ ZAKÁZKY LIVE! - ČERVEN 2026](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)